

ГЕОТЕХНІЧНОЇ МЕХАНІКИ Інститут ім. М. Полякова НАНУ

— науково-дослідна установа, що вивчає і вирішує фундаментальні проблеми розробки корисних копалин на великих глибинах. Засн. 1962 у Дніпропетровську як відділ. гірничоруд. проблем Інституту електротехніки АН УРСР, від 1963 — філія Інституту механіки АН УРСР, від 1967 — самост. установа із сучас. назвою. 2002 присвоєно ім'я М. Полякова. У структурі Інституту — 17 наук. відділів (механіки гірських порід; геології вугіл. родовищ великих глибин; проблем руйнування гірських порід; механіки вибуху гірських порід; геодинам. систем і вібрац. технологій; геомех. основ технології відкритої розробки родовищ; гірн. аерогазодинаміки; фіз.-мех. основ гірн. транспорту; механіки машин і процесів переробки мінерал. сировини; механіки еластомір. конструкцій гірн. машин; керування динаміч. проявами гірського тиску; проблем розробки родовищ на великих глибинах; гірн. термоаеродинаміки і автоматиз. систем; високотемператур. теплотехніки; проблем рейк. транспорту; вібропневмотранспорт. систем і комплексів; проблем шахт. енергет. комплексів), наук.-експерим. відділ, спец. конструктор. бюро. Основні напрями наук. досліджень: властивості гірських порід і масивів, їх руйнування і керування напружено-деформованим станом; фіз. основи гірн.-тех. процесів, техніки та технології видобутку і переробки корис. копалин; процеси і технології енергоперетворень вугілля та

шахт. метану, параметри функціонування і структура енергет. комплексів, енергозбереження і надійність гірн. вироб.-в. На базі наук. відкриттів співроб. Інституту сформовано принципово новий концептуал. підхід до вирішення наук.-тех. проблем розроблення вугіл. родовищ на великих глибинах. Створені у відповідності з цим підходом технології та тех. засоби витримали перевірку практикою у склад. гірн.-геол. умовах. Науковці Інституту розробили технології пошуку, видобутку та утилізації метану природ. і техноген. скупчень на вуглегазових родовищах; способи запобігання раптовим викидам вугілля, породи та газу, нові конструкції кріплення та обладнання для його зведення; засоби та методи віброакустич. та ультразвук. діагностики стану і властивостей гірських порід та масиву. Розробки Інституту представляли науку України на виставках у Іспанії, Індії, Монголії, Болгарії, Німеччині, де були відзначені медалями та дипломами. Найактуальніші роботи науковців Інституту відзначено Державною премією РМ СРСР (1982), 9-ма Державна преміями України у галузі н. і т. (1972, 1975, 1976, 1983, 1988, 1991, 1996, 1998, 2003), 5-ма преміями ім. О. Динника НАНУ (1982, 1989, 1992, 1995, 1999), премією ім. В. Вернадського НАНУ (1986), 2-ма преміями ім. О. Скочинського РАН (1990, 1997). Інститут — постій. учасник міжнар. симпозіумів, конгресів, галуз. та міжгалуз. з'їздів, конф., семінарів. На базі Інституту діють: Міжвідомча наук. рада «Наук. основи розробки вугіл. родовищ» при Президії НАНУ, Міністерстві палива та енергетики України і Держ. комітеті геології України та наук. рада НАНУ «Механіка і технологія вибуху і його використання в нар. госп-ві»; є засн. «Асоціації авторів наук. відкриттів України» (1995). В Інституті працюють 2 академік, 1 чл.-кор. НАНУ, 24 д-ри н., 72 канд. н. Серед відомих науковців — М. Поляков, В. Потураєв, А. Булат, В. Забігайло, В. Присняков, Ф. Абрамов, Е. Єфремов. Інститут видає зб. наук. праць «*Геотехническая механика*». Засн. і 1-й дир. Інституту — М. Поляков, 1975–92 — В. Потураєв, від 1992 — А. Булат.
В. Г. Перепелиця

Бібліографічний опис:

Геотехнічної механіки Інститут ім. М. Полякова НАНУ / В. Г. Перепелиця // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-29164>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).